ƯỚC LƯỢNG

Bài toán 1: Ước lượng các thông số của tổng thể

	Khoảng tin cậy hai phía	Khoảng tin cậy phía trái	Khoảng tin cậy phía phải
Ước lượng trung bình biết σ tổng thể $\mu = \bar{x} \pm Z_{\alpha/2}\dfrac{\sigma}{\sqrt{n}}$	$\bar{x} - Z_{\alpha/2}\dfrac{\sigma}{\sqrt{n}} \le \mu \le \bar{x} + Z_{\alpha/2}\dfrac{\sigma}{\sqrt{n}}$	$\bar{x} - Z_{\alpha}\dfrac{\sigma}{\sqrt{n}} \le \mu$	$\mu \le \bar{x} + Z_{\alpha}\dfrac{\sigma}{\sqrt{n}}$
Ước lượng trung bình không biết σ tổng thể, kích thước mẫu > 30 $\mu = \bar{x} \pm Z_{\alpha/2}\dfrac{s}{\sqrt{n}}$	$\bar{x} - Z_{\alpha/2}\dfrac{s}{\sqrt{n}} \le \mu \le \bar{x} + Z_{\alpha/2}\dfrac{s}{\sqrt{n}}$	$\bar{x} - Z_{\alpha}\dfrac{s}{\sqrt{n}} \le \mu$	$\mu \le \bar{x} + Z_{\alpha}\dfrac{s}{\sqrt{n}}$
Ước lượng trung bình không biết σ tổng thể, kích thước mẫu ≤ 30 $\mu = \bar{x} \pm t_{\alpha/2}^{(n-1)}\dfrac{s}{\sqrt{n}}$	$\bar{x} - t_{\alpha/2}^{(n-1)}\dfrac{s}{\sqrt{n}} \le \mu \le \bar{x} + t_{\alpha/2}^{(n-1)}\dfrac{s}{\sqrt{n}}$	$\bar{x} - t_{\alpha}^{(n-1)}\dfrac{s}{\sqrt{n}} \le \mu$	$\mu \le \bar{x} + t_{\alpha}^{(n-1)}\dfrac{s}{\sqrt{n}}$
Ước lượng tỉ lệ $p = \hat{p} \pm Z_{\alpha/2}\dfrac{\sqrt{\hat{p}(1-\hat{p})}}{\sqrt{n}}$	$\hat{p} - Z_{\alpha/2}\dfrac{\sqrt{\hat{p}(1-\hat{p})}}{\sqrt{n}} \le p \le \hat{p} + Z_{\alpha/2}\dfrac{\sqrt{\hat{p}(1-\hat{p})}}{\sqrt{n}}$	$\hat{p} - Z_{\alpha}\dfrac{\sqrt{\hat{p}(1-\hat{p})}}{\sqrt{n}} \le p$	$p \le \hat{p} + Z_{\alpha}\dfrac{\sqrt{\hat{p}(1-\hat{p})}}{\sqrt{n}}$
Ước lượng phương sai	$\dfrac{(n-1)s^2}{\chi^2_{\alpha/2}(n-1)} \le \sigma^2 \le \dfrac{(n-1)s^2}{\chi^2_{1-\alpha/2}(n-1)}$	$\dfrac{(n-1)s^2}{\chi^2_{\alpha}(n-1)} \le \sigma^2$	$\sigma^2 \le \dfrac{(n-1)s^2}{\chi^2_{1-\alpha}(n-1)}$

Bài toán 2: Tìm kích thước mẫu để sai số ước lượng là ε với độ tin cậy $1-\alpha$

- Khi ước lượng tỉ lệ

$n \ge \left(\dfrac{\sqrt{\hat{p}(1-\hat{p})}}{\varepsilon}Z_{\alpha/2}\right)^2$ nếu chưa biết $\hat{p}$ thì lấy $\hat{p} = \dfrac{1}{2} \Longrightarrow$ ta được công thức $n \ge \left(\dfrac{Z_{\alpha/2}}{2\varepsilon}\right)^2$

Chú ý: có 1 số lớp chỉ học 1 công thức duy nhất là $n \ge \left(\dfrac{Z_{\alpha/2}}{2\varepsilon}\right)^2$

- Khi ước lượng trung bình

Biết σ tổng thể $\Longrightarrow n \ge \left(\dfrac{\sigma}{\varepsilon}Z_{\alpha/2}\right)^2$

Chưa biết σ tổng thể, đã khảo sát 1 mẫu > 30 và biết được s của mẫu $\Longrightarrow n \ge \left(\dfrac{s}{\varepsilon}Z_{\alpha/2}\right)^2$

Chưa biết σ tổng thể, đã khảo sát 1 mẫu ≤ 30 và biết được s của mẫu $\Longrightarrow n \ge \left(\dfrac{s}{\varepsilon}t_{\alpha/2}^{(n-1)}\right)^2$

α	$Z_{\alpha/2}$	Z_{α}
0.01	2.58	2.33
0.02	2.33	2.05
0.03	2.17	1.88
0.04	2.05	1.75
0.05	1.96	1.64
0.06	1.88	1.55
0.07	1.81	1.48
0.08	1.75	1.41
0.09	1.7	1.34
0.1	1.64	1.28

KIỂM ĐỊNH 1 TỔNG THỂ

1) Kiểm định tỉ lệ 1 tổng thể

Giả thiết	Tiêu chuẩn kiểm định	Điều kiện bác bỏ H_0	Miền bác bỏ H_0
$H_0: p = p_0$ $H_1: p \ne p_0$	$Z = \dfrac{\hat{p} - p_0}{\sqrt{p_0(1-p_0)}}\sqrt{n}$	$\lvert Z\rvert > Z_{\alpha/2}$	$W_\alpha = (-\infty; -Z_{\alpha/2}) \cup (Z_{\alpha/2}; +\infty)$
$H_0: p = p_0$ $H_1: p > p_0$		$Z > Z_\alpha$	$W_\alpha = (Z_\alpha; +\infty)$
$H_0: p = p_0$ $H_1: p < p_0$		$Z < -Z_\alpha$	$W_\alpha = (-\infty; -Z_\alpha)$

2) Kiểm định trung bình 1 tổng thể

Dạng 1: Biết σ tổng thể

Giả thiết	Tiêu chuẩn kiểm định	Điều kiện bác bỏ H_0	Miền bác bỏ H_0
$H_0: \mu = \mu_0$ $H_1: \mu \ne \mu_0$	$Z = \dfrac{\bar{x} - \mu_0}{\sigma}\sqrt{n}$	$\lvert Z\rvert > Z_{\alpha/2}$	$W_\alpha = (-\infty; -Z_{\alpha/2}) \cup (Z_{\alpha/2}; +\infty)$
$H_0: \mu = \mu_0$ $H_1: \mu > \mu_0$		$Z > Z_\alpha$	$W_\alpha = (Z_\alpha; +\infty)$
$H_0: \mu = \mu_0$ $H_1: \mu < \mu_0$		$Z < -Z_\alpha$	$W_\alpha = (-\infty; -Z_\alpha)$

Dạng 2: Chưa biết σ tổng thể + kích thước mẫu > 30

Giả thiết	Tiêu chuẩn kiểm định	Điều kiện bác bỏ H_0	Miền bác bỏ H_0
$H_0: \mu = \mu_0$ $H_1: \mu \ne \mu_0$	$Z = \dfrac{\bar{x} - \mu_0}{s}\sqrt{n}$	$\lvert Z\rvert > Z_{\alpha/2}$	$W_\alpha = (-\infty; -Z_{\alpha/2}) \cup (Z_{\alpha/2}; +\infty)$
$H_0: \mu = \mu_0$ $H_1: \mu > \mu_0$		$Z > Z_\alpha$	$W_\alpha = (Z_\alpha; +\infty)$
$H_0: \mu = \mu_0$ $H_1: \mu < \mu_0$		$Z < -Z_\alpha$	$W_\alpha = (-\infty; -Z_\alpha)$

Dạng 3: Chưa biết σ tổng thể + kích thước mẫu ≤ 30

Giả thiết	Tiêu chuẩn kiểm định	Điều kiện bác bỏ H_0	Miền bác bỏ H_0
$H_0: \mu = \mu_0$ $H_1: \mu \ne \mu_0$	$T = \dfrac{\bar{x} - \mu_0}{s}\sqrt{n}$	$\lvert T\rvert > t_{\alpha/2}^{(n-1)}$	$W_\alpha = (-\infty; -t_{\alpha/2}^{(n-1)}) \cup (t_{\alpha/2}^{(n-1)}; +\infty)$
$H_0: \mu = \mu_0$ $H_1: \mu > \mu_0$		$T > t_{\alpha}^{(n-1)}$	$W_\alpha = (t_{\alpha}^{(n-1)}; +\infty)$
$H_0: \mu = \mu_0$ $H_1: \mu < \mu_0$		$T < -t_{\alpha}^{(n-1)}$	$W_\alpha = (-\infty; -t_{\alpha}^{(n-1)})$

KIỂM ĐỊNH 2 TỔNG THỂ

1) Kiểm định tỉ lệ 2 tổng thể

Giả thiết	Tiêu chuẩn kiểm định	Điều kiện bác bỏ H_0	Miền bác bỏ H_0
$H_0: p_1 = p_2$ $H_1: p_1 \neq p_2$	$Z = \dfrac{\widehat{p_1} - \widehat{p_2}}{\sqrt{\widehat{p}(1-\widehat{p})\left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right)}}$	$\|Z\| > Z_{\alpha/2}$	$W_\alpha = (-\infty; -Z_{\alpha/2}) \cup (Z_{\alpha/2}; +\infty)$
$H_0: p_1 = p_2$ $H_1: p_1 > p_2$		$Z > Z_\alpha$	$W_\alpha = (Z_\alpha; +\infty)$
$H_0: p_1 = p_2$ $H_1: p_1 < p_2$	với $\widehat{p} = \dfrac{n_1\widehat{p_1} + n_2\widehat{p_2}}{n_1 + n_2}$	$Z < -Z_\alpha$	$W_\alpha = (-\infty; -Z_\alpha)$

2) Kiểm định trung bình 2 tổng thể

Dạng 1: Biết σ tổng thể

Giả thiết	Tiêu chuẩn kiểm định	Điều kiện bác bỏ H_0	Miền bác bỏ H_0
$H_0: \mu_1 = \mu_2$ $H_1: \mu_1 \neq \mu_2$	$Z = \dfrac{\overline{x_1} - \overline{x_2}}{\sqrt{\frac{\sigma_1^2}{n_1} + \frac{\sigma_2^2}{n_2}}}$	$\|Z\| > Z_{\alpha/2}$	$W_\alpha = (-\infty; -Z_{\alpha/2}) \cup (Z_{\alpha/2}; +\infty)$
$H_0: \mu_1 = \mu_2$ $H_1: \mu_1 > \mu_2$		$Z > Z_\alpha$	$W_\alpha = (Z_\alpha; +\infty)$
$H_0: \mu_1 = \mu_2$ $H_1: \mu_1 < \mu_2$		$Z < -Z_\alpha$	$W_\alpha = (-\infty; -Z_\alpha)$

Dạng 2: Chưa biết σ tổng thể + kích thước mẫu lớn $n_1 > 30$ và $n_2 > 30$

Giả thiết	Tiêu chuẩn kiểm định	Điều kiện bác bỏ H_0	Miền bác bỏ H_0
$H_0: \mu_1 = \mu_2$ $H_1: \mu_1 \neq \mu_2$	$Z = \dfrac{\overline{x_1} - \overline{x_2}}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$	$\|Z\| > Z_{\alpha/2}$	$W_\alpha = (-\infty; -Z_{\alpha/2}) \cup (Z_{\alpha/2}; +\infty)$
$H_0: \mu_1 = \mu_2$ $H_1: \mu_1 > \mu_2$		$Z > Z_\alpha$	$W_\alpha = (Z_\alpha; +\infty)$
$H_0: \mu_1 = \mu_2$ $H_1: \mu_1 < \mu_2$		$Z < -Z_\alpha$	$W_\alpha = (-\infty; -Z_\alpha)$

Dạng 3: Chưa biết σ tổng thể + kích thước mẫu nhỏ $n_1 \leq 30$ hoặc $n_2 \leq 30$ + đề cho phương sai tổng thể bằng nhau

Giả thiết	Tiêu chuẩn kiểm định	Điều kiện bác bỏ H_0	Miền bác bỏ H_0
$H_0: \mu_1 = \mu_2$ $H_1: \mu_1 \neq \mu_2$	$T = \dfrac{\overline{x_1} - \overline{x_2}}{\sqrt{\frac{(n_1-1)s_1^2 + (n_2-1)s_2^2}{n_1+n_2-2}\left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right)}}$	$\|T\| > t_{\alpha/2}^{(n_1+n_2-2)}$	$W_\alpha = (-\infty; -t_{\alpha/2}^{(n_1+n_2-2)}) \cup (t_{\alpha/2}^{(n_1+n_2-2)}; +\infty)$
$H_0: \mu_1 = \mu_2$ $H_1: \mu_1 > \mu_2$		$T > t_{\alpha}^{(n_1+n_2-2)}$	$W_\alpha = (t_{\alpha}^{(n_1+n_2-2)}; +\infty)$
$H_0: \mu_1 = \mu_2$ $H_1: \mu_1 < \mu_2$		$T < -t_{\alpha}^{(n_1+n_2-2)}$	$W_\alpha = (-\infty; -t_{\alpha}^{(n_1+n_2-2)})$

Dạng 4: Chưa biết σ tổng thể + kích thước mẫu nhỏ $n_1 \leq 30$ hoặc $n_2 \leq 30$

$\dfrac{s_1}{s_2} \in [0.5; 2] \Rightarrow$ áp dụng dạng 3 ; $\dfrac{s_1}{s_2} \notin [0.5; 2] \Rightarrow$ áp dụng dạng 4

Giả thiết	Tiêu chuẩn kiểm định	Điều kiện bác bỏ H_0	Miền bác bỏ H_0
$H_0: \mu_1 = \mu_2$ $H_1: \mu_1 \neq \mu_2$	$T = \dfrac{\overline{x_1} - \overline{x_2}}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$	$\|T\| > t_{\alpha/2}^{(df)}$	$W_\alpha = (-\infty; -t_{\alpha/2}^{(df)}) \cup (t_{\alpha/2}^{(df)}; +\infty)$
$H_0: \mu_1 = \mu_2$ $H_1: \mu_1 > \mu_2$		$T > t_{\alpha}^{(df)}$	$W_\alpha = (t_{\alpha}^{(df)}; +\infty)$
$H_0: \mu_1 = \mu_2$ $H_1: \mu_1 < \mu_2$		$T < -t_{\alpha}^{(df)}$	$W_\alpha = (-\infty; -t_{\alpha}^{(df)})$

với $df = \dfrac{\left(\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}\right)^2}{\frac{(s_1^2/n_1)^2}{n_1-1} + \frac{(s_2^2/n_2)^2}{n_2-1}}$ (làm tròn theo nguyên tắc quá bán)

PHÂN TÍCH ANOVA

Bước 1: Gọi $\mu_1, \mu_2, \mu_3, \ldots$ là trung bình tổng thể 1, tổng thể 2 và tổng thể 3,...

Bước 2: Đặt giả thiết kiểm định $\begin{cases} GT \text{ kiểm định } H_0: \mu_1 = \mu_2 = \mu_3 = \ldots \\ GT \text{ đối } H_1: \exists \mu_i \neq \mu_j \text{ với } i \neq j \end{cases}$

Bước 3: Xử lý mẫu

- Phương pháp 1: $\begin{cases} \text{kích thước } n_1 \text{ ; trung bình mẫu } \overline{x_1} \text{ ; phương sai mẫu hiệu chỉnh } s_1^2 \\ \ldots\ldots\ldots\ldots \end{cases}$

  Chú ý: Có 2 cách tính $s^2 \to \begin{cases} \text{Cho số liệu tường minh} \to \text{bấm máy tính } \boxed{sx^2} \\ \text{Cho } \sum(x_i - \overline{x})^2 \to s^2 = \dfrac{\sum(x_i - \overline{x})^2}{n-1} \end{cases}$

- Phương pháp 2: $\begin{cases} \text{kích thước } n_1 \text{ ; tổng các phần tử } \sum x_1 \text{ ; tổng bình phương các phần tử } \sum x_1^2 \\ \ldots\ldots\ldots\ldots \end{cases}$

  Chú ý: $\sum x_i = n_i \times \overline{x_i}$

- $N = n_1 + n_2 + n_3 + \ldots =$ tổng số mẫu khảo sát ; $k =$ số tổng thể cần kiểm định

Bước 4: Phân tích ANOVA

- Ta có thể tính SSB, SSW, SST bằng 2 bộ công thức

  Bộ công thức 1

  - $SSB = n_1(\overline{x_1} - \bar{x})^2 + n_2(\overline{x_2} - \bar{x})^2 + n_3(\overline{x_3} - \bar{x})^2 + \ldots$ với $\bar{x} = \frac{n_1\overline{x_1} + n_2\overline{x_2} + n_3\overline{x_3}}{n_1+n_2+n_3}$
  - $SSW = (n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2 + (n_3 - 1)s_3^2 + \ldots$
  - $SST = SSB + SSW$

SSTr = SSB

SSE = SSW

  Bộ công thức 2

  - $SSB = \dfrac{(\sum x_1)^2}{n_1} + \dfrac{(\sum x_2)^2}{n_2} + \dfrac{(\sum x_3)^2}{n_3} + \ldots - \dfrac{(\sum x_1 + \sum x_2 + \sum x_3 + \ldots)^2}{N}$
  - $SST = \sum x_1^2 + \sum x_2^2 + \sum x_3^2 + \ldots - \dfrac{(\sum x_1 + \sum x_2 + \sum x_3 + \ldots)^2}{N}$
  - $SSW = SST - SSB$

- Tính MSB, MSW, F bằng các công thức

$$MSB = \frac{SSB}{k-1} \ ; \ MSW = \frac{SSW}{N-k} \Longrightarrow F = \frac{MSB}{MSW}$$

- Điều kiện bác bỏ $H_0: F > F_\alpha(k-1, N-k)$

  HOẶC Miền bác bỏ H_0: $W_\alpha = (F_\alpha(k-1, N-k); +\infty)$

Bảng tóm tắt phân tích ANOVA

Nguồn biến thiên	Tổng bình phương chênh lệch	Bậc tự do	Trung bình bình phương chênh lệch (phương sai)	Tiêu chuẩn kiểm định	Bác bỏ H_0
Giữa các nhóm	SSB	$k-1$	$MSB = \dfrac{SSB}{k-1}$	$F = \dfrac{MSB}{MSW}$	Điều kiện bác bỏ H_0 $F > F_\alpha(k-1, N-k)$ Miền bác bỏ H_0 $W_\alpha = (F_\alpha(k-1, N-k); +\infty)$
Trong nội bộ nhóm	SSW	$N-k$	$MSW = \dfrac{SSW}{N-k}$		
Tổng cộng	SST	$N-1$			

So sánh bội và KTC cho sự khác biệt trung bình: Công thức sau áp dụng cho các mẫu có kích thước bằng nhau và bằng n

$$\mu_i \neq \mu_j \Leftrightarrow \left|\overline{x_i} - \overline{x_j}\right| > LSD \text{ với } LSD = t_{\alpha/2}^{(N-k)}\sqrt{\frac{2MSW}{n}};\ \mu_i - \mu_j = \overline{x_i} - \overline{x_j} \pm LSD$$

TƯƠNG QUAN VÀ HỒI QUY

Xử lý các thông số mẫu

$$* S_{xx} = \sum_{i=1}^{n} x_i^2 - \frac{1}{n}\left(\sum_{i=1}^{n} x_i\right)^2 ;\ S_{xy} = \sum_{i=1}^{n} x_i\, y_i - \frac{1}{n}\left(\sum_{i=1}^{n} x_i\right)\left(\sum_{i=1}^{n} y_i\right) ;\ S_{yy} = \sum_{i=1}^{n} y_i^2 - \frac{1}{n}\left(\sum_{i=1}^{n} y_i\right)^2$$

$$* \hat{y} = \widehat{\beta_0} + \widehat{\beta_1}x \text{ với } \begin{cases} \widehat{\beta_1} = \dfrac{S_{xy}}{S_{xx}} \\ \widehat{\beta_0} = \bar{y} - \widehat{\beta_1}\bar{x} \end{cases} ;\ r_{XY} = \frac{S_{xy}}{\sqrt{S_{xx}S_{yy}}} ;\ cov(X,Y) = \frac{S_{xy}}{n} = \overline{xy} - \bar{x}.\bar{y}$$

$$* \ SST = S_{yy} ;\ SSR = \widehat{\beta_1}S_{xy} ;\ SSE = SST - SSR$$

$$* R^2 = \frac{SSR}{SST} = r_{xy}^2 ;\ \hat{\sigma}^2 = S^2 = \frac{SSE}{n-2}$$

Ước lượng các hệ số hồi quy

$$* \widehat{\beta_0} - t_{\alpha/2}^{(n-2)}\sqrt{\left(\frac{1}{n}+\frac{\bar{x}^2}{S_{xx}}\right)\hat{\sigma}^2} < \beta_0 < \widehat{\beta_0} + t_{\alpha/2}^{(n-2)}\sqrt{\left(\frac{1}{n}+\frac{\bar{x}^2}{S_{xx}}\right)\hat{\sigma}^2} \Rightarrow \begin{cases} \beta_0 < \widehat{\beta_0} + t_{\alpha}^{(n-2)}\sqrt{\left(\dfrac{1}{n}+\dfrac{\bar{x}^2}{S_{xx}}\right)\hat{\sigma}^2} \\ \widehat{\beta_0} - t_{\alpha}^{(n-2)}\sqrt{\left(\dfrac{1}{n}+\dfrac{\bar{x}^2}{S_{xx}}\right)\hat{\sigma}^2} < \beta_0 \end{cases}$$

$$* \widehat{\beta_1} - t_{\alpha/2}^{(n-2)}\sqrt{\frac{\hat{\sigma}^2}{S_{xx}}} < \beta_1 = \widehat{\beta_1} + t_{\alpha/2}^{(n-2)}\sqrt{\frac{\hat{\sigma}^2}{S_{xx}}} \Rightarrow \begin{cases} \beta_1 < \widehat{\beta_1} + t_{\alpha}^{(n-2)}\sqrt{\dfrac{\hat{\sigma}^2}{S_{xx}}} \\ \widehat{\beta_1} - t_{\alpha}^{(n-2)}\sqrt{\dfrac{\hat{\sigma}^2}{S_{xx}}} < \beta_1 \end{cases}$$

Kiểm định các hệ số hồi quy

Giả thiết	Tiêu chuẩn kiểm định	Điều kiện bác bỏ H_0	Miền bác bỏ H_0
$H_0: \beta_0 = b_0$ $H_1: \beta_0 \neq b_0$	$SE\left(\widehat{\beta_0}\right) = \sqrt{\left(\frac{1}{n}+\frac{\bar{x}^2}{S_{xx}}\right)\hat{\sigma}^2}$ $\rightarrow T = \frac{\widehat{\beta_0} - b_0}{SE(\widehat{\beta_0})}$	$\lvert T\rvert > t_{\alpha/2}^{(n-2)}$	$W_\alpha = (-\infty; -t_{\alpha/2}^{(n-2)}) \cup (t_{\alpha/2}^{(n-2)}; +\infty)$
$H_0: \beta_0 = b_0$ $H_1: \beta_0 > b_0$		$T > t_{\alpha}^{(n-2)}$	$W_\alpha = (t_{\alpha}^{(n-2)}; +\infty)$
$H_0: \beta_0 = b_0$ $H_1: \beta_0 < b_0$		$T < -t_{\alpha}^{(n-2)}$	$W_\alpha = (-\infty; -t_{\alpha}^{(n-2)})$

Giả thiết	Tiêu chuẩn kiểm định	Điều kiện bác bỏ H_0	Miền bác bỏ H_0
$H_0: \beta_1 = b_1$ $H_1: \beta_1 \neq b_1$	$SE\left(\widehat{\beta_1}\right) = \sqrt{\frac{\hat{\sigma}^2}{S_{xx}}}$ $\rightarrow T = \frac{\widehat{\beta_1} - b_1}{SE(\widehat{\beta_1})}$	$\lvert T\rvert > t_{\alpha/2}^{(n-2)}$	$W_\alpha = (-\infty; -t_{\alpha/2}^{(n-2)}) \cup (t_{\alpha/2}^{(n-2)}; +\infty)$
$H_0: \beta_1 = b_1$ $H_1: \beta_1 > b_1$		$T > t_{\alpha}^{(n-2)}$	$W_\alpha = (t_{\alpha}^{(n-2)}; +\infty)$
$H_0: \beta_1 = b_1$ $H_1: \beta_1 < b_1$		$T < -t_{\alpha}^{(n-2)}$	$W_\alpha = (-\infty; -t_{\alpha}^{(n-2)})$

CÁC CÔNG THỨC XÁC SUẤT

1. Công thức xác suất cơ bản

$$P(A) = \frac{\text{số kết cục thuận lợi cho A}}{\text{tổng số kết cục có thể xảy ra}}$$

2. Công thức xác suất hình học

$$P(A) = \frac{\text{độ đo thuận lợi cho A}}{\text{độ đo chứa A}}, \text{ độ đo = độ dài, diện tích, thể tích}$$

3. Công thức cộng và nhân xác suất

$$P(A+B) = \left[\begin{array}{l} P(A)+P(B)-P(AB) \xrightarrow{\text{A,B xung khắc}} P(A+B) = P(A)+P(B) \\ 1-P(\overline{A}\,\overline{B}) \end{array}\right.$$

$$P(\overline{A}B) = P(B) - P(AB) ;\ P(A\overline{B}) = P(A) - P(AB)$$

$$P(A+B+C) = \left[\begin{array}{l} P(A)+P(B)+P(C)-P(AB)-P(BC)-P(AC)+P(ABC) \\ \xrightarrow{\text{A,B,C xung khắc}} P(A+B+C) = P(A)+P(B)+P(C) \\ P(A+B+C) = 1-P(\overline{A}\,\overline{B}\,\overline{C}) \end{array}\right.$$

$$P(AB) = P(A)\times P(B|A) \xrightarrow{\text{A,B độc lập}} P(AB) = P(A)\times P(B)$$

4. Công thức xác suất có điều kiện

Tính xác suất A NẾU, GIẢ SỬ, BIẾT RẰNG, TRONG TRƯỜNG HỢP B

$$\Rightarrow P(A|B) = \frac{P(AB)}{P(B)} = \frac{P(A \text{ và } B)}{P(B)}$$

5. Công thức Becnuli

Thực hiện n phép thử, P(thành công ở mỗi lần thử) $= p \rightarrow q = 1-p$

P(thành công k lần trong n lần thử) $= C_n^k \times p^k \times (1-p)^{n-k}$

Gọi k_0 là số lần thành công có khả năng nhất trong n lần thử $\rightarrow np - q \le k_0 \le np - q + 1$

6. Công thức xác suất đầy đủ, công thức Bayes
(nhớ quy trình làm, không cần nhớ công thức)

BIẾN NGẪU NHIÊN 1 CHIỀU

1. Biến ngẫu nhiên 1 chiều rời rạc

1.1 Bảng phân phối xác suất: Tính chất $\begin{cases} p_i > 0 \\ \sum p_i = 1 \end{cases}$

1.2 Hàm phân phối xác suất $F(x) = P(X \le x) = ...$

1.3 Tính xác suất

1.4 Các thông số đặc trưng

- Kỳ vọng: $E(X) = \sum x_i p_i \Rightarrow E(X^2) = \sum x_i^2 p_i$
- Phương sai: $D(X) = V(X) = E(X^2) - \left[E(X)\right]^2$
- Độ lệch chuẩn: $\sigma(X) = \sqrt{V(X)}$
- Mod: $P(X = k)$ max $\Rightarrow \text{mod}\, X = k$
- Trung vị: $\begin{cases} P(X \le medX) \ge 0,5 \\ P(X \ge medX) \ge 0,5 \end{cases}$

2. Biến ngẫu nhiên 1 chiều liên tục

2.1 Hàm mật độ và hàm phân phối xác suất

$$f(x)=\begin{cases}\varphi(x) & \text{, nếu } a\le x\le b\\ 0 & \text{, nếu } x\notin[a,b]\end{cases}\rightarrow F(x)=P(X\le x)=\begin{cases}0 & \text{,nếu } x<a\\ \int_a^x\varphi(t)\,dt & \text{,nếu } a\le x\le b\\ 1 & \text{,nếu } b<x\end{cases}$$

$$f(x)=\begin{cases}0 & \text{, nếu } x<a\\ \varphi(x) & \text{, nếu } x\ge a\end{cases}\rightarrow F(x)=P(X\le x)=\begin{cases}0 & \text{,nếu } x<a\\ \int_a^x\varphi(t)\,dt & \text{,nếu } x\ge a\end{cases}$$

$$f(x)=\begin{cases}\varphi(x) & \text{, nếu } x\le a\\ 0 & \text{, nếu } x>a\end{cases}\rightarrow F(x)=P(X\le x)=\begin{cases}\int_{-\infty}^x\varphi(t)\,dt & \text{,nếu } x\le a\\ 1 & \text{,nếu } x>a\end{cases}$$

Tính chất của hàm MĐXS $\begin{cases}f(x)\ge 0\\ \int_{-\infty}^{+\infty}f(x)dx=1\end{cases}$

2.2 Tính xác suất

$P(X=i)=0$

$P(a\le X\le b)=P(a<X\le b)=P(a\le X<b)=P(a<X<b)=\int_a^b f(x)dx=F(b)-F(a)$

$P(X<b)=P(-\infty<X<b)=\int_{-\infty}^b f(x)dx \quad ; \quad P(X>a)=P(a<X<+\infty)=\int_a^{+\infty}f(x)dx$

2.3 Các thông số đặc trưng

- Kỳ vọng: $\mathrm{E}(X)=\int_{-\infty}^{+\infty}xf(x)dx\Rightarrow E(X^2)=\int_{-\infty}^{+\infty}x^2f(x)dx$
- Phương sai: $\mathrm{D}(X)=V(X)=E(X^2)-[E(X)]^2$
- Độ lệch chuẩn: $\sigma(X)=\sqrt{V(X)}$
- Mod: $f(x)$ đạt max tại $x=k\Rightarrow \text{mod}\,X=k$
- Trung vị: $\left[\begin{array}{l}P(X\le Med(X))=0{,}5\\ MedX \text{ là nghiệm của pt } F(x)=0{,}5\end{array}\right.$

3. Tính chất của kỳ vọng và phương sai

- $E(c)=c$
- $E(aX+bY-cZ)=aE(X)+bE(Y)-cE(Z)$
- $E(XY)=E(X)E(Y)$, nếu X,Y độc lập

- $V(c)=0$
- $V(X+Y)=V(X)+V(Y)$, nếu X,Y độc lập
- $V(aX+bY-cZ)=a^2V(X)+b^2V(Y)+c^2V(Z)$ nếu X,Y độc lập

CÁC QUY LUẬT PHÂN PHỐI XÁC SUẤT

PHÂN PHỐI SIÊU BỘI

$X\sim H(N,N_A,n)$

- $\mathrm{P}(X=k)=\dfrac{C_{N_A}^k C_{N-N_A}^{n-k}}{C_N^n}$
- $E(X)=np$
- $V(X)=npq\dfrac{N-n}{N-1}$

với $p=\dfrac{N_A}{N},\ q=1-p$

PHÂN PHỐI NHỊ THỨC

$X\sim B(n,p)$

- $p(X=k)=C_n^kp^k(1-p)^{n-k}$
- $E(X)=np$
- $V(X)=npq$
- $np-q\le\text{mod}(X)\le np-q+1$

với $q=1-p$

PHÂN PHỐI POISSON

$X\sim P(\lambda)$

- $p(X=k)=\dfrac{e^{-\lambda}\lambda^k}{k!}$
- $E(X)=\lambda$
- $V(X)=\lambda$
- $\lambda-1\le\text{mod}\,X\le\lambda$

PHÂN PHỐI CHUẨN

$X\sim N(\mu,\sigma^2)$

- $P(a\le X\le b)=\Phi\left(\dfrac{b-\mu}{\sigma}\right)-\Phi\left(\dfrac{a-\mu}{\sigma}\right)$
- $P(X\le b)=\Phi\left(\dfrac{b-\mu}{\sigma}\right)$
- $P(X\ge a)=1-\Phi\left(\dfrac{a-\mu}{\sigma}\right)$
- $P(|X-\mu|\le\varepsilon)=2\Phi\left(\dfrac{\varepsilon}{\sigma}\right)-1$
- $E(X)=\mu$
- $V(X)=\sigma^2$

PHÂN PHỐI MŨ

$X\sim\exp(\lambda)$

- $f(x)=\begin{cases}\lambda e^{-\lambda x}, & x\ge 0\\ 0, & x<0\end{cases}$

$\Rightarrow F(x)=\begin{cases}1-e^{-\lambda x}, & x\ge 0\\ 0, & x<0\end{cases}$

- $P(X\le k)=1-e^{-\lambda k}$

  $P(X>k)=e^{-\lambda k}$

  $P(a\le X\le b)=P(X\le b)-P(X\le a)$
- $E(X)=\dfrac{1}{\lambda}$
- $V(X)=\dfrac{1}{\lambda^2}\Rightarrow\sigma(X)=\dfrac{1}{\lambda}$

PHÂN PHỐI ĐỀU

$X\sim U(a,b)$

- $f(x)=\begin{cases}\dfrac{1}{b-a}, & x\in[a,b]\\ 0, & x\notin[a,b]\end{cases}$

$\Rightarrow F(x)=\begin{cases}0, & x<a\\ \dfrac{x-a}{b-a}, & a\le x\le b\\ 1, & x>b\end{cases}$

- $P(X\le n)=F(n)$
- $P(X>n)=1-P(X\le n)=1-F(n)$
- $P(m\le X\le n)=F(n)-F(m)$
- $E(X)=\dfrac{a+b}{2}\ ,\ V(X)=\dfrac{(b-a)^2}{12}$

XẤP XỈ CÁC PHÂN PHỐI

- $X\sim H(N,N_A,n)\sim B\left(n,\dfrac{N_A}{N}\right)$ khi $n<<N$ $\left(\dfrac{n}{N}\le 5\%\right)$
- $X\sim B(n,p)\sim P(np)$ khi n lớn, p gần 0 $(n>50, p<0{,}1)$
- $X\sim B(n,p)\sim N(np,npq)$ khi n lớn, p KHÔNG gần 0 $(n>50, p\ge 0{,}1)$

$P(X=k)=\dfrac{1}{\sigma}\phi\left(\dfrac{k-\mu}{\sigma}\right)$ với $\phi(z)=\dfrac{1}{\sqrt{2\pi}}e^{-\frac{z^2}{2}}=\Phi\left(\dfrac{k+0.5-\mu}{\sigma}\right)-\Phi\left(\dfrac{k-0.5-\mu}{\sigma}\right)$

$P(a\le X\le b)=\Phi\left(\dfrac{b+0.5-\mu}{\sigma}\right)-\Phi\left(\dfrac{a-0.5-\mu}{\sigma}\right)$

XẤP XỈ CÁC PHÂN PHỐI THÀNH PHÂN PHỐI CHUẨN: $X_i\sim\left[\begin{array}{l}B(n,p)\\ P(\lambda)\\ U(a,b)\\ \ldots\ldots\\ \text{bảng PPXS, HMĐ}\end{array}\right.\sim N(\mu,\sigma^2)$ với $\begin{cases}\mu=E(X)\\ \sigma^2=V(X)\end{cases}$

PHÂN PHỐI CỦA TỔNG CÁC BIẾN NGẪU NHIÊN (ĐỊNH LÝ GIỚI HẠN TRUNG TÂM)

$\left.\begin{array}{l}X_1\sim N(\mu_1\ ;\sigma_1^2)\\ X_2\sim N(\mu_2\ ;\sigma_2^2)\\ X_3\sim N(\mu_3\ ;\sigma_3^2)\end{array}\right\}\Rightarrow\begin{array}{l}aX_1+bX_2-cX_3\\ \sim N(a\mu_1+b\mu_2-c\mu_3\ ;\ a^2\sigma_1^2+b^2\sigma_2^2+c^2\sigma_3^2)\end{array}$; $\left.\begin{array}{l}X_1\sim N(\mu_1\ ,\ \sigma_1^2)\\ X_2\sim N(\mu_2\ ,\ \sigma_2^2)\end{array}\right\}\Rightarrow X_1\pm X_2\sim N(\mu_1\pm\mu_2\ ,\ \sigma_1^2+\sigma_2^2)$

$X_i\sim N(\mu\ ;\ \sigma^2)\Rightarrow\begin{cases}X_1+\ldots+X_n\sim N(n\mu\ ;\ n\sigma^2)\\ \overline{X}_n=\dfrac{X_1+\ldots+X_n}{n}\sim N\left(\mu\ ;\ \dfrac{1}{n}\sigma^2\right)\end{cases}$; $X_i\sim P(\lambda_i)\Rightarrow X_1+\ldots+X_n\sim P\left(\sum_{i=1}^n\lambda_i\right)$

BIẾN NGẪU NHIÊN 2 CHIỀU

$E(X)=\sum x_ip_i\ ;\ E(Y)=\sum y_ip_i\ ;\ E(XY)=\sum x_iy_ip_i\ ;\ E(X^2)=\sum x_i^2p_i\ ;\ E(Y^2)=\sum y_i^2p_i$

$V(X)=E(X^2)-[E(X)]^2\rightarrow\sigma(X)=\sqrt{V(X)}\ ;\ V(Y)=E(Y^2)-[E(Y)]^2\rightarrow\sigma(Y)=\sqrt{V(Y)}$

$\text{cov}(X,Y)=E(XY)-E(X)E(Y)\ ;\ \rho_{XY}=\dfrac{\text{cov}(X,Y)}{\sqrt{V(X)V(Y)}}\ ;\ \Gamma=\begin{bmatrix}V(X) & \cos(X,Y)\\ \text{cov}(X,Y) & V(Y)\end{bmatrix}$

X,Y độc lập $\Leftrightarrow P(X=x_i;Y=y_j)=P(X=x_i)P(Y=y_j)\ \forall i,j$

X,Y độc lập $\longrightarrow\begin{cases}E(XY)=E(X)E(Y)\\ V(X\pm Y)=V(X)+V(Y)\end{cases}$; X,Y ko độc lập $\longrightarrow\begin{cases}E(XY)=E(X)E(Y)-\text{cov}(X,Y)\\ V(X\pm Y)=V(X)+V(Y)\pm 2\text{cov}(X,Y)\end{cases}$

X,Y độc lập $\Rightarrow\text{cov}(X,Y)=0\Rightarrow\rho_{XY}=0$